

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 12Svp/12/2022
Identifikačné číslo spisu: 9622200266
Dátum vydania rozhodnutia: 7. februára 2023
Meno a priezvisko: JUDr. Juraj Vališ
Funkcia: predseda senátu, sudca spravodajca
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:9622200266.1

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Juraja Vališa, LL.M. a členov senátu JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD., JUDr. Moniky Valašikovej, PhD., JUDr. Anity Filovej a prof. JUDr. Juraja Vačoka, PhD., v právnej veci žalobcu: F. S. N., nar. XX. P. XXXX, E. XXX, právne zastúpený: JUDr. Michal Treščák, ml., advokát, Thurzova 6, Košice, proti žalovanému: F. S. G., nar. XX. Q. XXXX, E. XXX, právne zastúpený: Advokátska kancelária doc. JUDr. Radomír Jakab, PhD., s.r.o., Štefánikova 993/50, Košice, o správnej žalobe vo veci neústavnosti a nezákonnosti volieb starostu obce Haniska konaných 29. októbra 2022, takto

rozhodol:

- I. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky žalobu z a m i e t a .
- II. Žalovanému sa voči žalobcovi p r i z n á v a právo na úplnú náhradu trov konania.

O d ô v o d n e n i e

Podania účastníkov konania

1. Najvyššiemu správne súdu Slovenskej republiky (ďalej aj len „správny súd“) bola dňa 09. novembra 2022 doručená správna žaloba vo veciach ústavnosti a zákonnosti volieb starostu obce Haniska (okres Košice-okolie) konaných 29. októbra 2022 (ďalej aj len „napadnuté voľby“).
2. Správnu žalobou sa žalobca domáhal prieskumu napadnutých volieb z dôvodu nezákonnosti a súčasne aj z dôvodu neústavnosti, čo odôvodňoval tým, že podľa neho malo dôjsť k porušeniu čl. 30 a 31 Ústavy SR, ďalej § 169 ods. 10 písm. c), § 170 ods. 8 písm. c), § 183, § 185 ods. 2, § 186 zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej aj len „zákon č. 180/2014 Z. z.“) a § 2 ods. 2 a § 14 ods. 1 zákona č. 181/2014 Z. z. o volebnej kampani a o zmene a doplnení zákona č. 85/2005 Z. z. o politických stranách a politických hnutiach v znení neskorších predpisov (ďalej aj len „zákon č. 181/2014 Z. z.“).

3. Uvedené odôvodňoval tým, že malo dôjsť k nesprávnemu sčítaniu hlasov a vedením kampane zo strany žalovaného mimo určeného času a spôsobom, ktorý je počas volieb zakázaný, pričom malo dôjsť k cielenej manipulácii s voličmi v budovách, kde sídlili volebné komisie.

4. Namietal, že má dôvodné podozrenie zo zámerného zlého sčítania hlasov z dôvodu, že z informácií, poskytnutých členmi miestnej volebnej komisie vyplynulo, že po prvom prepočítaní volebných lístkov žalobca dosiahol najvyšší počet hlasov a rovnako tak aj pri druhom prepočítaní hlasov. K tomu ďalej uviedol, že keď volebná komisia zistila túto skutočnosť, vykonala tretie prepočítanie hlasov a vtedy bolo zistené, že najvyšší počet hlasov dosiahol žalovaný. Následne sa opakovali prepočítania, avšak výsledok sa už nezmenil. Žalobca má pochybnosti z dôvodu, že volebné lístky boli najskôr osobitne rozdelené pre jednotlivých kandidátov a až následne sa začalo s ich sčítaním, pričom až v rámci druhého prepočítania sa v „kope“ hlasovacích lístkov žalobcu objavili hlasovacie lístky v prospech žalovaného. V tejto súvislosti žalobca navrhol prepočítanie všetkých volebných lístkov (t. j. platných aj neplatných) ako aj všetkých vydaných obálok a hlasovacích lístkov. Ďalej namietal, že miestna volebná komisia nezisťovala výsledky volieb vo volebnom okrsku č. 2 (voliči obce Haniska) na podklade zápisnice okrskovej volebnej komisie č. 2 a v tomto došlo k sčítaniu hlasov tak členmi okrskovej ako aj miestnej komisie súčasne, v dôsledku čoho miestna volebná komisia nezisťovala výsledky volieb na podklade zápisnice okrskovej volebnej komisie. K uvedenému navrhol vypočúť členov miestnej volebnej komisie.

5. K dôvodom súvisiacim s činnosťou žalovaného uviedol, že v deň pred voľbami dal žalovaný ako kandidát a úradujúci starosta roznášať do poštových schránok obecné noviny pod názvom „Haniskoviny“, pričom v deň konania volieb boli výtlačky obecných novín umiestnené na stole pri vstupe do volebnej miestnosti k volebnému okrsku č. 2 a na stole priamo vo volebnej miestnosti k volebnému okrsku č. 1 a tieto mal do dotknutej volebnej miestnosti priniesť sám žalovaný v deň konania volieb. Obecné noviny obsahujú fotografiu a príhovor žalovaného ako úradujúceho starostu a kandidáta na starostu, kde hodnotí uplynulé obdobie, poukazuje na uskutočnené obecné projekty a celkovo na 3 stranách poukazuje na progres a ciele obce, rozpracované projekty, ktoré sa budú realizovať v budúcnosti, novinky v obci a pod, pričom záverom uvádza „Bol by som rád, keby to takto pokračovalo aj v budúcnosti. Aby Haniska spolu s nami rástla, prekvitala, rozumne hospodárila a hlavne vytvárala v našich dušiach pocit uspokojenia, na našich tvárach úsmev a v srdciach hrdosť. ĎAKUJEM a držím nám všetkým palce!“. V uvedenom žalobca vidí porušenie volebného moratória, keďže v období kratšom ako 48 hodín pred konaním napadnutým volieb realizoval žalovaný volebnú kampan' smerujúcu k propagácii jeho činnosti, cieľov a programu a to za účelom získania funkcie starostu, pričom obecné noviny možno považovať za hromadný komunikačný prostriedok periodického charakteru, prostredníctvom ktorého žalovaný propagoval svoju činnosť v čase konania napadnutých volieb s cieľom na poslednú chvíľu ovplyvniť mienku voličov prichádzajúcich do volebných miestností. Distribúciou obecných novín došlo k aktívnemu sprístupňovaniu informácií o žalovanom do dispozičnej sféry voličov s cieľom ovplyvniť ich voľbu, jednalo sa aj o nové informácie, sprístupnené až v čase volebného moratória a takáto distribúcia obecných novín nesie znaky neprípustnej volebnej agitácie vo forme protiprávneho konania spôsobilého ovplyvniť volebný výsledok. Žalobca poukázal na judikatúru Ústavného súdu SR vo veciach sp.zn. PL. ÚS 12/2011 a sp. zn. PL. ÚS 33/2014.

6. Žalobca navrhol, aby správny súd zrušil rozhodnutie miestnej volebnej komisie o výsledku napadnutých volieb a vyhlásil žalobcu za riadne zvoleného starostu obce Haniska, alternatívne aby napadnuté voľby vyhlásil za neplatné. Súčasne žiadal, aby mu bola voči žalovanému priznaná úplná náhrada trov konania.

7. Na výzvu správneho súdu žalovaný zaslal vyjadrenie k žalobe, v ktorom uviedol, že nemá priame vedomosti o spôsobe sčítania hlasov, keďže sa ho nezúčastnil. Domnieva sa však, že práve niekoľkokrát opakované prepočítanie je garanciou správnosti sčítania hlasov. Správnosť sčítanie potvrdzujú podľa žalovaného aj podpisy členov okrskovej ako aj miestnej volebnej komisie na zápisniciach, pričom v týchto neboli vznesené žiadne výhrady voči záverom a navyše členmi týchto volebných komisií boli aj zástupcovia politickej strany, za ktorú kandidoval žalobca. Podozrenie

žalobcu zo zlého sčítania hlasov vníma žalovaný ako subjektívne podozrenie, ktoré nie je dôvodné, pričom žalobca nepredložil ani žiadny dôkaz, ktorý by uvedené potvrdzoval. Ďalej uviedol, že žalobca neuviedol žiadne dôvody neústavnosti resp. nezákonnosti, ktoré by mali mať priamy vplyv na výsledok volieb, nepredložil žiadne dôkazy a preto argumenty žalobcu považuje za hypotetické a špekulatívne. Poukázal na to, že nie je úlohou správneho súdu rekonštruovať celý volebný proces iba preto, že žalobca má subjektívne podozrenie o hypotetickej možnosti zlého sčítania hlasov.

8. K argumentácii žalobcu ohľadom obecných novín uviedol, že v každom čísle obecných novín vychádzajúcich štyri krát ročne sa nachádza príhovor starostu, v ktorom sa vyjadruje k aktuálnym témam, informuje o doterajších ako aj plánovaných činnostiach v rámci obce, ďakuje za pomoc a chváli pokrok v zodpovednom správaní občanov, pričom pri ukončení funkčného obdobia sa zverejňuje celkový odpočet činností orgánov obce a teda uvedený príhovor v obecných novinách nebol ničím výnimočným. Vo vzťahu k tomu, že boli obecné noviny distribuované bezprostredne pred voľbami uviedol, že pôvodne mali byť distribuované skôr, avšak v dôsledku oneskorenia na strane poskytovateľa grafických a tlačových služieb muselo dôjsť aj k posunutiu distribúcie výtlačkov. Okrem toho obecné noviny obsahovali informácie o zákonných požiadavkách na spôsob hlasovania vo voľbách do orgánov územnej samosprávy a teda cieľom bolo poskytnúť aj tieto informácie. Uviedol, že ak sa nachádzali vo volebných miestnostiach, tak tam boli spolu aj s regionálnymi novinami Abovský hlásnik, obecnými brožúrami o spôsobe vybavovania jednotlivých agend, keďže vtedy si ich čo najväčší počet obyvateľov môže prevziať. Poukázal na to, že je málo pravdepodobné, že sa s obsahom obecných novín mohli voliči oboznámiť pred volebným aktom, pričom pravdepodobnejšie by bolo, že si ich vzali so sebou oboznámili sa s obsahom až po vykonaní volebného aktu. Uviedol, že žalovaný o svojom pôsobení a predstavách v prípade ďalšieho pôsobenia vo funkcii informoval rôznymi komunikačnými nástrojmi počas volebnej kampane, najmä rozhovormi, diskusiami, predvolebnými letákmi a na internetovej stránke www.barcal.sk. Nestotožnil sa s tvrdením, že išlo o nové informácie, pretože tieto boli zhodné so smerovaním a vývojom obce a boli obsiahnuté aj v predošliach číslach obecných novín. K otázke porušenia moratória poukázal na judikatúru Ústavného súdu SR vo veci pod sp.zn. PL.ÚS 15/13. Uviedol, že nie každé porušenie volebného zákona nevyhnutne vyvoláva neplatnosť volieb a k tomu poukázal na judikatúru Ústavného súdu SR vo veciach pod sp. zn. PL. ÚS 20/2011, sp. zn. PL. ÚS 73/07 a sp. zn. PL. ÚS 64/14. Ďalej namietal, že v danom prípade absentuje preukázanie príčinnej súvislosti medzi údajnou nezákonnosťou a výsledkom volieb, pričom rovnako by toto porušenie podľa žalovaného nedosahovalo ani požadovanú mieru intenzity, ktorá by vyvolávala pochybnosti o tom, či sú výsledky volieb prejavom skutočnej vôle a k tomu poukázal na judikatúru Ústavného súdu SR vo veciach pod sp. zn. PL. ÚS 25/2015 a PL. ÚS 78/2011. Správnu žalobu navrhol zamietnuť ako nedôvodnú a zároveň žiadal, aby mu správny súd priznal úplnú náhradu trov konania.

9. Žalobca zaslal správne súdu vyjadrenie z 30. januára 2023, v ktorom sa v zásade pridržiaval argumentácie, ktorú viedol k žalobe a opätovne popísal námietky smerujúce k nesprávne sčítaniu hlasov a k porušeniu volebného moratória. Vo vyjadrení reagoval aj na úkon spočívajúci v otvorení volebnej dokumentácie, pričom namietal, že v rámci tohto úkonu navrhoval taktiež prepočítanie všetkých použitých obálok a nepoužitých hlasovacích lístkov, pričom tomuto návrhu nebolo vyhovené.

10. Žalovaný zaslal správne súdu doplnenie vyjadrenia k žalobe z 31. januára 2023, v ktorom poukázal na zistenia vyplývajúce z vykonania otvorenia volebnej dokumentácie. Okrem uvedeného uviedol, že dňa 21. januára 2023 sa uskutočnilo zasadnutie Štátnej komisie pre voľby a kontrolu financovania politických strán (ďalej aj len „Štátna komisia pre voľby“), na ktorom sa táto zaoberala aj podnetom neznámej osoby poukazujúcej na porušenie volebného moratória zo strany žalovaného, na rovnakom skutkovom základe, aký bol uvedený v žalobe - t. j. distribúcia obecných novín. V tejto súvislosti poukázal na uznesenie Štátnej komisie pre voľby č. 33.4.3. z 21. januára 2023, z ktorého vyplynulo, že v súvislosti s preverovaním podozrenia z vedenia volebnej kampane počas volebného moratória zo strany žalovaného nezistila žiadne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali začatie správneho konania voči konkrétnej osobe. K vyjadreniu žalovaný priložil list Štátnej komisie pre voľby, uvedené uznesenie Štátnej komisie pre voľby a podnet.

Konanie pred správnym súdom

11. Správny súd konštatuje, že žaloba spĺňa všetky náležitosti vyžadované § 312f zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej „SSP“), bola podaná v lehote a na to oprávnenou osobou. Správny súd, po preskúmaní v nej tvrdených skutočnostiach dospel k záveru, že nie je dôvodná. Preto ju v zmysle § 312j ods. 1 SSP jednomyselne zamietol. Správny súd rozhodol o žalobe v lehote 90 dní odo dňa jej podania (§312i SSP) a bez nariadenia pojednávania (§ 312h ods. 3 SSP) s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený tak na úradnej tabuli súdu ako aj na internetovej stránke Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 07. februára 2023 (§ 137 ods. 4 SSP).

Podľa čl. 30 Ústavy SR,

(1) Občania majú právo zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo alebo slobodnou voľbou svojich zástupcov. Cudzcinci s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky majú právo voliť a byť volení do orgánov samosprávy obcí a do orgánov samosprávy vyšších územných celkov.

(2) Voľby sa musia konať v lehotách nepresahujúcich pravidelné volebné obdobie ustanovené zákonom.

(3) Volebné právo je všeobecné, rovné a priame a vykonáva sa tajným hlasovaním. Podmienky výkonu volebného práva ustanoví zákon.

(4) Občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám.

Podľa čl. 31 Ústavy SR, zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti.

Podľa § 169 ods. 10 písm. c) zákona č. 180/2014 Z. z., miestna volebná komisia vyhotovuje zápisnicu o výsledku volieb vo volebnom obvode a zápisnicu o výsledku volieb v obci.

Podľa § 170 ods. 8 písm. c) zákona č. 180/2014 Z. z., okrsková volebná komisia sčítava hlasy a vyhotovuje zápisnicu o priebehu a výsledku hlasovania vo volebnom okrsku.

Podľa § 183 zákona č. 180/2014 Z. z., po vybratí hlasovacích lístkov z obálok okrsková volebná komisia rozdeľuje hlasovacie lístky osobitne pre voľby do obecného zastupiteľstva a osobitne pre voľby starostu obce. Potom zisťuje počet platných hlasov odovzdaných pre jednotlivých kandidátov pre voľby do obecného zastupiteľstva a osobitne pre voľby starostu obce. Výsledky uvádza v zápisnici o priebehu a výsledku hlasovania vo volebnom okrsku.

Podľa § 185 ods. 2 zákona č. 180/2014 Z. z., okrsková volebná komisia bezodkladne po podpísaní dvoch vytlačených rovnopisov zašle elektronicky miestnej volebnej komisii zápisnicu o priebehu a výsledku hlasovania vo volebnom okrsku a zabezpečí doručenie jedného rovnopisu vytlačenej a podpísanej zápisnice obci.

Podľa § 186 zákona č. 180/2014 Z. z., miestna volebná komisia zisťuje výsledky volieb na podklade zápisníc okrskových volebných komisií o priebehu a výsledku hlasovania vo volebnom okrsku. Ak vzniknú pochybnosti o údajoch uvedených v zápisnici, má právo vyžiadať si od okrskovej volebnej komisie vysvetlivky a iné informácie; zjavné chyby opravuje po dohode s okrskovou volebnou komisiou sama, inak požiada okrskovú volebnú komisiu, aby zistené nedostatky odstránila. Pri tejto činnosti môžu byť prítomní členovia a zapisovatelia volebných komisií, členovia ich odborných sumarizačných útvarov, pozorovatelia vyslaní medzinárodnými organizáciami, ako aj iné osoby, s prítomnosťou ktorých vyslovila súhlas miestna volebná komisia.

Podľa § 2 ods. 2 zákona č. 181/2014 Z. z., volebná kampaň začína dňom uverejnenia rozhodnutia o vyhlásení volieb v Zbierke zákonov Slovenskej republiky (ďalej len „vyhlásenie volieb“) a končí 48 hodín pred dňom konania volieb.

Podľa § 14 ods. 1 zákona č. 181/2014 Z. z., zverejňovať informácie o kandidujúcich politických stranách, kandidujúcich koalíciách politických strán, kandidátoch na prezidenta a kandidátoch na funkcie do orgánov územnej samosprávy v ich prospech alebo neprospech v rozhlasovom vysielaní, v televíznom vysielaní, v rámci audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie, v periodických publikáciách, neperiodických publikáciách a v agentúrnom spravodajstve je 48 hodín pred dňom konania volieb a v deň konania volieb až do skončenia hlasovania zakázané.

12. Správny súd poukazuje na to, že vo všeobecnosti pre to, aby bolo vyhovené volebnej sťažnosti, musia byť splnené tri základné predpoklady: a) zistenie protizákonnosti volieb, t. j. porušenie zákonov upravujúcich organizáciu a priebeh volieb, b) príčinná súvislosť medzi zistenou protizákonnosťou volieb a sťažovateľom namietanou neplatnosťou volieb, resp. voľby kandidáta a c) intenzita protizákonnosti volieb, ktorá už spochybňuje výsledky volieb a ktorá odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú (boli) prejavom skutočnej vôle voličov (m. m. PL. ÚS 73/07). Dôležitým komponentom volebného súdnictva je teda zisťovanie intenzity volebných nedostatkov z hľadiska ich vplyvu na rozhodovanie voličov a najmä na výsledok volieb.

Namietané nesprávne sčítanie hlasov

13. Správny súd v kontexte žalobnej námietky týkajúcej sa namietaného nesprávneho sčítania hlasov si za účelom zistenia skutkového stavu vyžiadal volebnú dokumentáciu a pristúpil k jej otvoreniu, ktoré bolo realizované dňa 26. januára 2023 o 12:00 hod. vo svojom sídle, za prítomnosti právneho zástupcu žalobcu a žalovaného. O tomto úkone bola spísaná zápisnica z 26. januára 2023, ktorá je súčasťou spisu a z ktorej vyplynulo, že po prepočítaní platných hlasovacích lístkov odovzdaných pre volebný okrsk č. 1 bolo zistené, že v prospech žalobcu bolo odovzdaných 339 hlasov a v prospech žalovaného 364 hlasov. Súčasne boli prepočítané neplatné hlasovacie lístky a prítomné osoby sa oboznámili aj s ich obsahom, kedy bolo zistené, že v 2 prípadoch boli preškrtnutí obaja kandidáti, v 11 prípadoch nebol označený žiadny z kandidátov, v 1 prípade boli označení obaja kandidáti, pričom prvý kandidát bol pri poradovom čísle aj preškrtnutý, v 1 prípade boli zakrúžkovaní obaja kandidáti, v 1 prípade bol kandidát - žalobca označený preškrtnutím poradového čísla, v 2 prípadoch bol zakrúžkovaním riadne označený žalobca a v 2 prípadoch bol zakrúžkovaním riadne označený žalovaný. Následne po prepočítaní platných hlasovacích lístkov odovzdaných pre volebný okrsk č. 2 bolo zistené, že v prospech žalovaného bolo odovzdaných 33 hlasov a v prospech žalobcu 16 hlasov. V uvedenom volebnom okrsku bol ako neplatný vyhodnotený len jeden volebný lístok, na ktorom boli označení zakrúžkovaním obaja kandidáti. Z prepočítania platných volebných lístkov vyplynulo, že žalobca získal 372 platných hlasov a žalovaný 380 platných hlasov. Prítomní boli oboznámení s obsahom zápisnice miestnej volebnej komisie o výsledku volieb vo volebnom obvode č. 2, v zmysle ktorej žalobca získal 16 platných hlasov a žalovaný 33 platných hlasov. Zápisnica bola podpísaná všetkými členmi volebnej komisie bez výhrad. Ďalej boli prítomní oboznámení s obsahom zápisnice miestnej volebnej komisie o výsledku volieb vo volebnom obvode č. 1, v zmysle ktorej žalobca získal 363 platných hlasov a žalovaný 340 platných hlasov. Zápisnicu podpísali všetci členovia volebnej komisie bez výhrad. Následne boli prítomní oboznámení s obsahom zápisnice miestnej volebnej komisie, v zmysle ktorej žalobca celkovo získal 373 platných hlasov a žalovaný celkovo získal 379 platných hlasov. Zápisnicu podpísali všetci členovia volebnej komisie bez výhrad.

14. Počas otvorenia volebnej dokumentácie právny zástupca žalobcu požiadal správny súd, aby došlo k prepočítaniu nepoužitých lístkov pre voľbu starostu obce v oboch volebných okrskoch a taktiež prepočítaniu obálok odovzdaných v oboch okrskoch, čo odôvodnil tým, že po prvých dvoch prepočítaniach hlasov bol rozdiel v prospech žalobcu a záverečný rozdiel v prospech žalovaného bol zistený až po treťom prepočítaní, v dôsledku čoho má podozrenie, že došlo k manipulácii s volebnými lístkami a nebude sedieť počet odovzdaných obálok so zisteným počtom hlasov resp. že v obálkach, ktoré neboli použité chýbajú hlasovacie lístky na voľbu starostu. Predseda senátu správneho súdu k prepočítaniu nepoužitých lístkov na voľby starostu obce ani obálok nepristúpil. V súvislosti s vyššie uvedeným správny súd konštatuje, že uvedené nepovažoval za potrebné, keďže bolo realizované prepočítanie platných ako aj neplatných hlasov pre oboch kandidátov v dôsledku čoho boli overené konečné počty platných hlasovacích lístkov (pričom ich celkový súčet bol totožný s počtom ako bol

zistený okrskovými i miestnou volebnou komisiou) a pokiaľ by sa aj preukázala určitá nezrovnalosť vo vzťahu k počtu obálok, uvedené by samo o sebe nemohlo byť považované za dôkaz, na podklade ktorého by bez akýchkoľvek pochybností bolo možné potvrdiť „podozrenie“ žalobcu, že mohlo dôjsť k manipulácii s hlasovacími lístkami, ktoré však žalobca nešpecifikoval. Za určitých okolností by uvedené mohlo predstavovať indíciu, ktorá by však zo strany žalobcu musela byť doplnená o ďalšie dôkazy, alebo významné indície na to, aby bolo možné konštatovať, že žalobca v tomto smere uniesol dôkazné bremeno resp. aby uvedené vyvolávalo dôvodné pochybnosti o regulárnosti sčítavania hlasov. Pre správny súd bolo v tomto prípade kľúčovým vlastné prepočítanie platných ako aj neplatných hlasovacích lístkov, pretože uvedené vnímal ako determinant namietanej „správnosti“ spočítania hlasov, avšak to nie vo vzťahu k presnému číselnému údaju, ale vo vzťahu k celkovému výsledku - teda k tomu, či bol za víťazného kandidáta označený ten, kto získal najvyšší počet platných hlasov. Taktiež správny súd vzal do úvahy skutočnosť, že všetci členovia volebnej komisie podpísali zápisnicu bez výhrad. Správny súd poukazuje, že v zmysle § 119 SSP správny súd môže vykonať dôkazy nevyhnutné na rozhodnutie vo veci a žalobcom navrhované prepočítanie nepoužitých lístkov pre voľbu starostu obce v oboch volebných okrskoch a prepočítanie obálok odovzdaných v oboch okrskoch v kontexte súdnej veci za nevyhnutné nepovažoval.

15. Vzhľadom na význam volieb v demokratickej spoločnosti a z neho vyplývajúcu prezumpciu ich ústavnosti a zákonnosti je na žalobcov, aby kvalifikovaným spôsobom označil skutočnosti, ktoré sú spôsobilé preukázať také intenzívne porušenie volebných zákonov, ktoré by odôvodňovalo záver o inom legitímnom výsledku volieb, než aký bol uverejnený (napr. uznesenia sp. zn. PL. ÚS 3/2010, PL. ÚS 23/2017). Súd totiž v konaní vo volebných veciach nie je „vyšetrovacím orgánom“; jeho úlohou je zvážiť hodnovernosť a preukázateľnosť tvrdení sťažovateľa v kontexte s ďalšími okolnosťami a na tom základe rozhodnúť, či vykoná vo veci dokazovanie, alebo vyvodí právne závery len na základe tvrdení účastníka (uznesenie sp. zn. PL. ÚS 66/2011). Funkcia súdu v rámci prieskumu ústavnosti a zákonnosti volieb nemôže byť vykladaná tak extenzívne, že by v konečnom dôsledku jeho činnosť mala nahrádzať, prípadne dopĺňať činnosť na to povelaných volebných či iných orgánov, a to dokonca v tom smere, že iba na základe špekulatívne formulovaných námietok bude súd podrobne rekonštruovať celý volebný proces (uznesenia sp. zn. PL. ÚS 3/2010, PL. ÚS 22/2015, PL. ÚS 13/2019). Len domnienka nesprávnosti výsledku volieb ako takého nemôže byť dôvodom zrušenia ich výsledkov (uznesenia sp. zn. PL. ÚS 39/95, PL. ÚS 32/03, resp. už cit. PL. ÚS 85/07).

16. Pokiaľ žalobca v súvislosti so sčítaním hlasov namietal, že vo volebnom okrsku č. 2 (správne malo ísť o volebný okrsek č. 1) došlo k sčítaniu hlasov členmi miestnej ako aj okrskovej komisie súčasne, v dôsledku čoho miestna volebná komisia nezisťovala výsledky volieb vo volebnom okrsku č. 2 (správne malo ísť o volebný okrsek č. 1) na podklade zápisnice okrskovej volebnej komisie č. 2 (správne malo ísť o okrskovú volebnú komisiu č. 1), správny súd poukazuje na skutočnosť, že sám v rámci otvorenia volebnej dokumentácie prepočítal platné ako aj neplatné hlasy a zistil, že výsledky prepočítania len so zanedbateľnou odchýlkou korešpondujú výsledkom uvedeným v zápisnici miestnej volebnej komisie, pričom celkový počet odovzdaných hlasov (t. j. hlasy pre oboch kandidátov) je totožný s tým, ktorý vyplýva zo zápisnice miestnej volebnej komisie. Vzhľadom na uvedené teda možno konštatovať, že vo vzťahu k výslednej správnej sčítania hlasov správny súd po prepočítaní ako aj kontrole posúdenia platnosti volebných lístkov nezistil také odchýlky, ktoré by mohli zmeniť resp. mať vplyv na výsledok volieb.

17. Správny súd konštatuje, že je síce pravdou, že § 186 zákona č. 180/2014 Z. z. ustanovuje, že miestna volebná komisia zisťuje výsledky volieb na podklade zápisníc okrskových volebných komisií o priebehu a výsledku hlasovania vo volebnom okrsku, avšak aj pokiaľ by bola námietka žalobcu, že tento postup dodržaný nebol, vyhodnotená ako pravdivá, uvedené by, aj vzhľadom na výsledok vlastného prepočítania hlasovacích lístkov zo strany správneho súdu, nemalo vplyv na výsledok volieb. Nie každé konanie príslušnej volebnej komisie, ktoré nereflektuje určité ustanovenie zákona č. 180/2014 Z. z. možno považovať za tak závažné, aby spôsobovalo neplatnosť volieb.

18. K tomu správny súd aj s poukazom na judikatúru Ústavného súdu SR uvádza, že dosiahnutie absolútneho súladu prípravy a priebehu volebného procesu so zákonom je prakticky neuskutočniteľné.

Ak by sa nespokojnosť politických strán a hnutí, resp. nezávislých kandidátov zúčastnených na voľbách s volebnými výsledkami prejavila vždy po voľbách iniciovaním konania pred súdom, mohlo by to viesť k spochybňovaniu parlamentnej demokracie a inštitútu volieb. Vyhlásenie volieb za neplatné, resp. zrušenie ich výsledku z dôvodu nepatrného porušenia ustanovení volebného zákona totiž vytvára možnosti pre vedomú manipuláciu s voľbami (obdobne PL. ÚS 19/94, PL. ÚS 85/07). Volebný súd pri zistení neústavnosti alebo nezákonnosti volieb vyhlási voľby za neplatné alebo zruší výsledok volieb iba vtedy, ak k porušeniu volebného zákona dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti, pričom sa vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie ustanovení upravujúcich prípravu a priebeh volieb (napr. PL. ÚS 17/94 a PL. ÚS 18/99, PL. ÚS 32/03, PL. ÚS 85/07). Len domnienka nesprávnosti výsledku volieb nie je dôvodom na rozhodnutie ústavného súdu, ktorým by zrušil výsledok volieb (m. m. PL. ÚS 39/95, PL. ÚS 32/03, PL. ÚS 85/07). Porušenie volebného zákona musí dosahovať takú intenzitu, ktorá v príčinnej súvislosti s námietkami týkajúcimi sa priebehu volieb má za následok nezákonnosť volieb, resp. nezákonnosť ich výsledku (PL. ÚS 14/99, PL. ÚS 32/03, PL. ÚS 85/07). Základným predpokladom na zrušenie výsledku volieb je preukázanie takých porušení volebného zákona, ktoré odôvodňujú záver o inom výsledku volieb (PL. ÚS 50/99, PL. ÚS 32/03, PL. ÚS 85/07).

19. Pokiaľ ide o spoločné sčítavanie hlasov miestnou volebnou komisiou a súčasne okrskovou komisiou, správny súd uvádza, že má vedomosť o existencii rozhodnutia Ústavného súdu SR vo veci sp. zn. PL. ÚS 18/99, kde Ústavný súd SR konštatoval závažné porušenie zákona z dôvodu, že sčítavanie hlasov sa uskutočnilo v dvoch volebných miestnostiach a na sčítaní hlasov sa podieľali okrem členov okrskovej volebnej komisie aj členovia okresnej volebnej komisie, ktorá nemá právo vstupovať do činnosti členov miestnej volebnej komisie. Správny súd však cit. rozhodnutie neaplikuje na prejednávajúcu vec z dôvodu, že v tejto nebolo sčítanie realizované v dvoch miestnostiach a aktívnu účasť na sčítaní nemala okresná volebná komisia, ale miestna volebná komisia, ktorá má odlišné postavenie a hoci jej úlohou vo vzťahu k okresnej komisii je dohliadať na pripravenosť okrskových volebných komisií a zabezpečovať úlohy podľa zákona č. 180/2014 Z. z., za určitých okolností (existencia len jedného volebného obvodu) cit. zákon predpokladá, že miestna volebná komisia vstupuje do resp. plní úlohy okrskovej komisie (§ 170 ods. 9 zákona č. 180/2014 Z. z.), a teda za daných okolností, o aké ide vo veci samej (t. j. kombinácia okrskovej volebnej komisie a miestnej volebnej komisie) nemožno aplikovať cit. rozhodnutie ani analogicky a prijať absolútne konštatovanie o neoprávnenosti zasahovania miestnej volebnej komisie do činnosti okrskovej volebnej komisie.

20. Okrem uvedeného správny súd aj v súvislosti so skutočnosťou, že sám pristúpil k prepočítaniu volebných lístkov, poukazuje na judikatúru Ústavného súdu SR vo veci sp. zn. PL. ÚS 98/07, kde bolo konštatované, že „V okolnostiach veci sp. zn. PL. ÚS 18/99 ústavný súd konštatoval, že tam spomenuté nedostatky mohli nežiaduco ovplyvniť výsledok volieb do obecného zastupiteľstva. Pretože v preskúmvanej veci ústavný súd sám preveril výsledok volieb na starostu obce prepočítaním a preverením posúdenia platnosti hlasovacích lístkov, nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 18/1999 v okolnostiach danej veci nie je zmysluplné aplikovať.“. Správny súd považuje rozhodnutie vo veci PL. ÚS 98/07 plne aplikovateľné na prejednávajúcu vec aj z dôvodu, že vo veci PL. ÚS 98/07 išlo zo skutkového hľadiska o totožnú námietku, aká bola v prejednávanej veci vznesená aj zo strany žalobcu a to, že členovia miestnej volebnej komisie sa aktívne zúčastňovali na sčítaní hlasov v okrskovej volebnej komisii. Rovnako i správny súd v súdenej veci pristúpil k prepočítaniu volebných lístkov.

Namietané porušenie volebného moratória

21. Pokiaľ žalobca namietal porušenie volebného moratória v súvislosti s distribúciou obecných novín Haniskoviny, k tomu správny súd uvádza, že z čestných vyhlásení predložených žalobcom vyplynulo, že k distribúcii obecných novín malo dochádzať v čase volebného moratória, pričom žalovaný uviedol, že pôvodne mali byť distribuované skôr, avšak v dôsledku oneskorenia na strane poskytovateľa grafických a tlačových služieb muselo dôjsť aj k posunutiu distribúcie výtlačkov. Správny súd tak

ohľadom času distribúcie obecných novín - t. j. počas volebného moratória nevzhladol medzi účastníkmi rozpor.

22. Vzhľadom na skutočnosť, že pre konanie o volebnej žalobe nie je právne významná forma, v akej sa materializovali informácie, ale dôležitým je obsah informácií rozšírených pomocou tlačoviny (PL. ÚS 3/99), správny súd sa oboznámil s obsahom žalobcom priložených obecných novín v súvislosti s posúdením spôsobilosti tejto tlačoviny narušiť volebné moratórium. Okrem uvedeného sa oboznámil aj s obsahom iných čísiel obecných novín, ktoré priložil žalovaný k vyjadreniu k žalobe.

23. Po oboznámení sa s obsahom obecných novín, ktoré mali byť distribuované v čase volebného moratória správny súd konštatuje, že tieto obsahujú úvodný príhovor starostu (žalovaného), v rámci ktorého informuje o končiacom sa 4-ročnom funkčnom období, heslovite sumarizuje aktivity, ktoré boli počas tohto obdobia uskutočnené, ďakuje pracovníkom obce a poslancom obecného zastupiteľstva, vyjadruje radosť z dobrej klímy v obci a záverom uvádza „Bol by som rád, keby to takto pokračovalo aj v budúcnosti. Aby Haniska spolu s nami rástla, prekvitala, rozumne hospodárila a hlavne vytvárala v našich dušiach pocit uspokojenia, na našich tvárach úsmev a v srdciach hrdosť. ĎAKUJEM a držím nám všetkým palce!“. Obecné noviny obsahujú ďalej časť venovanú novinkám v obci, projektom resp. aktualitám v lokalitách IBV, články týkajúce sa života v obci a jej obyvateľov a taktiež jednu stranu týkajúcu sa volieb do orgánov samosprávy obcí a samosprávnych krajov, pričom táto strana obsahuje užitočné informácie pre voličov a súčasne zoznam všetkých zaregistrovaných kandidátov pre voľby starostu obce Haniska a všetkých kandidátov pre voľby do obecného zastupiteľstva obce Haniska.

24. Správny súd konštatuje, že ide o obecné noviny a je teda prirodzené, že keď pri vydaní takejto tlačoviny priamo participuje obec, úvodné slovo má starosta. Takýto úvod slúži k prezentácii obce a taktiež jej predstaviteľ'a, čo však nemožno automaticky spájať s nezákonnosťou alebo neústavnosťou volieb do orgánov samosprávy obce. Z úvodu, ani z celého obsahu obecných novín v porovnaní s ostatnými číslami obecných novín nevyplýva, že by informácie v nich obsiahnuté bolo možné považovať za úplne nové informácie, o ktorých by sa mohli voliči prvýkrát objektívne dozvedieť, ako napríklad vo vzťahu k „novinkám v obci“ tieto obsahovali informáciu pre čitateľov o tom, že boli osadené nové schody z parkoviska k pošte. V tomto prípade teda ide v zásade len o určité upozornenie, o ktorom sa však voliči mohli objektívne dozvedieť aj vlastnou činnosťou - návštevou pošty a využitím tohto schodiska. Navyše podľa správneho súdu zo žiadnej z informácií obsiahnutých v obecných novinách nevyplývalo, že by bola niektorá formulovaná spôsobom, ktorý by vyslovne propagoval činnosť žalovaného, pretože boli formulované všeobecne bez „personifikujúcich“ aspektov, ktoré by výslovne vyjadrovali zásluhy žalovaného, alebo ho sa ho iným spôsobom snažili zvýhodňovať v súvislosti s vtedy sa blížiacimi voľbami.

25. Za porušenie volebného moratória možno spravidla považovať takú situáciu, keď je verejnosti prvýkrát aktívne prístupná (nová) informácia o kandidátovi alebo kandidujúcej politickej strane v čase volebného moratória, t. j. situáciu, keď mal volič možnosť prvýkrát sa objektívne s touto informáciou oboznámiť až v čase volebného moratória.

26. Obsah čísla obecných novín Haniskoviny preto podľa správneho súdu nezasahuje hrubým spôsobom do slobodnej súťaže politických síl. Z obsahu úvodu správny súd nezistil, že by daný text bol spôsobilý zasiahnuť do volebnej súťaže kandidátov na funkciu starostu obce a taktiež nemal za preukázané, že by tento úvod bol spôsobilý ovplyvniť voličov pri ich rozhodovaní sa a tak dosiahnuť takej intenzity, ktorá by odôvodňovala konštatovanie porušenia volebného moratória, pričom z čestných vyhlásení, ktoré žalobca predložil na účely preukázania dôvodnosti námietky týkajúcej sa porušenia volebného moratória vyplynula len skutočnosť, že obecné noviny boli distribuované v čase

volebného moratória, avšak nenachádzala sa v nich zmienka o tom, že by tieto obecné noviny aj reálne ovplyvnili niektorého z voličov. Na základe uvedených záverov možno konštatovať, že nebola preukázaná dôvodnosť námietky týkajúcej sa porušenia volebného moratória a preto ju správny súd neakceptoval.

Záver a trovy konania

27. S poukazom na vyššie uvedené správny súd žalobu zamietol, pretože na základe výsledkov vykonaného dokazovania nie je možné uvažovať o dôvodnosti žalobných bodov žalobcu, ktorými spochybňoval zákonnosť volieb na starostu obce Haniska.

28. O trovách konania rozhodol súd podľa jeho výsledku. Zamietnutie žaloby znamená úspech žalovaného v konaní, ktorému priznal mu voči neúspešnému žalobcovi právo na ich úplnú náhradu. Postupoval pritom podľa prvej vety ustanovenia § 168 SSP, ktoré umožňuje priznať žalovanému právo na náhradu trov len vtedy, ak to možno spravodlivo požadovať. Toto ustanovenie je však primárne určené na rozhodovanie o náhrade trov konania orgánu verejnej správy, ktorý v správnom súdnictve vystupuje v postavení žalovaného. Konanie vo volebných veciach (o žalobách proti neústavnosti a nezákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy) však vykazuje určité znaky kontradiktórnosti konania, ktoré sú skôr typické pre civilné sporové konanie (účastníci konania sú súkromné subjekty (§ 312c, § 312d SSP), nie správne orgány či subjekty v podobnom postavení). Ak úspešnému žalovanému vznikli v konaní dôvodne vynaložené trovy, možno považovať podmienku spravodlivého požadovania ich náhrady voči žalobcovi za splnenú.

29. Otázku vzniku trov a dôvodnosti ich vynaloženia posúdi asistent sudcu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky, ktorý v zmysle § 175 ods. 2 SSP rozhodne o výške náhrady trov osobitným uznesením.

30. Senát Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky prijal toto rozhodnutie jednomyselne (§ 139 ods. 4 SSP).

Poučenie :

Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok n i e j e prípustný.

